

"Vicdanın ziyası, ulûm-u diniyedir. Aklın nuru, fûnun-u medeniyedir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecellî eder." İzah eder misiniz?

"Vicdanın ziyası, ulûm-u diniyedir. Aklın nuru, fûnun-u medeniyedir. İkisinin imtizacıyla hakikat tecellî eder. O iki cenah ile talebenin himmeti pervaz eder. İftirak ettikleri vakit, birincisinde taassup, ikincisinde hile, şüphe tevellüd eder."(1)

Vicdanın, kalbin, ruhun ışığı ve aydınlatıcısı dini ilimlerdir. Aklın nuru ve ışıklandırıcısı ise fen ilimleridir. İkisi bir arada birbiri ile uyum içinde işlenebilirse, insan hem manevi anlamda hem de maddi anlamda gerçeklere ve hakikatlere ulaşabilir. Kuşun uçabilmesi için iki kanadının da çalışıyor olması gerekiyor, birisi çalışır diğeri âtıl kalırsa kuş uçamaz.

Dini ilimlerle fen ilimleri kuşun iki kanadı gibidir; birisi manevi sahada kanat çırparken, diğeri de maddi sahada kanat çırparak yükselebilir.

Osmanlının son dönemlerinde medreselerde **sadece dini ilimler** okutulup fen ilimlerine yeterince ihtimam gösterilmediği için, İslam alemi Batı medeniyeti karşısında zayıf ve fakir kalmıştır. Teknolojik olarak onlarla rekabet edemeyecek bir zaafa düşülmüş ve en nihayetinde iş parçalanmaya kadar gitmiştir.

Yeni kurulan Cumhuriyet rejimi de başka bir yanlışla düşerek, tevhid-i tedrisat kanunu ile eğitim kurumlarında **sadece fen ilimlerini** okutup, din ilimlerini tecrit etmiştir. Bundan da hile, inkâr, sefahet, ahlaksızlık gibi birçok manevi hastalıklar türemiş ve **insan-ı kâmil modeline ulaşamamıştır.**

Osmanlının, eğitimde fen ilimlerini ihmal etmesi nasıl bir yanlış ve tefrit ise, yeni rejimin din ilimlerini dışlayıp, sadece fen ilimlerine yönelmesi de aynı şekilde yanlış ve ifrat bir tutumdur. Çözüm din ilimleri ile fen ilimlerinin beraber okutulduğu bir eğitim sistemidir.

(1) bk. [Münazarat.](#)